

80-річчя члена-кореспондента НАН України В.С. ПАЗЕНКА

Віктор Сергійович Пазенок народився 27 січня 1934 р. у Києві в родині військовослужбовця. У 1956 р. закінчив Київський державний університет ім. Т.Г. Шевченка, працював у комсомольських організаціях Києва й області. У 1964 р. його було направлено в аспірантуру кафедри філософії Академії суспільних наук при ЦК КПРС (Москва). Після захисту кандидатської дисертації в 1967 р. Віктор Сергійович одержав запрошення на роботу до Вищої партійної школи при ЦК КПУ, де викладав майже чверть століття, обіймаючи посади доцента, завідувача кафедри та проректора з наукової роботи. У 1979 р. він захистив докторську дисертацію, наступного року здобув учене звання професора. У 1988 р. його обрано членом-кореспондентом НАН України.

У 1991 р. В.С. Пазенок очолив відділ історії зарубіжної філософії Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України, з 2008 р. він головний науковий співробітник Інституту.

З 1992 р., від дня заснування, Віктор Сергійович працює в Київському університеті туризму, економіки і права (КУТЕП) на посадах професора, завідувача кафедри філософії і соціальних наук, проректора з наукової роботи. Він — заступник голови вченої ради і голова редколегії «Наукових записок КУТЕП»; засновник і перший віце-президент Академії туризму України, створеної при Університеті.

Основні наукові здобутки В.С. Пазенка пов'язані з дослідженням соціокультурних та етичних проблем, діалектики соціально-економічних, політичних, правових і аксіологічних чинників поступу сучасного суспільства, в тому числі українського, питань філософської антропології і філософії історії; осмисленням історико-філософського досвіду людства тощо. Метою більшості його робіт є з'ясування сутності мегатенденцій світової філософії та культури, які формують контекст суспільного й духовного життя людської цивілізації;

розкриття аксіологічного підґрунтя політики; розроблення методологічних аспектів теорії моралі.

Концепція високоморальної, духовно багатішої особистості визначила магістральний шлях досліджень Віктора Сергійовича, спонукавши його до порушення досить неоднозначних тем: соціально-економічна версія «звільнення людини», подолання відчуження особистості, соціальне значення етичних рефлексій, справедливості як моральна цінність та соціальна справедливість, економічна, політична і духовна свобода, «меліоризація» соціуму, моральні засади державобудівництва, співвідношення абсолютного й відносного в моральних поглядах та етичних системах, гуманізм і його доля в культурі сучасної цивілізації.

Проблема обґрунтування ієрархічної системи моральних категорій протягом тривалого часу була провідною у творчості В.С. Пазенка. Він аналізував можливість застосування до таких категорій предикату істинності, соціальної детермінованості моралі тощо і дійшов висновку, що системоутворювальною «клітиною» структури етичних категорій є загальносоціальне поняття блага.

У результаті досліджень етичного релятивізму, його природи, модифікацій наукового витлумачення, впливу на моральну свідомість, соціальної функції Віктор Сергійович сформулював новий підхід до вивчення цієї проблеми. Як і інші фундаментальні питання моральної теорії, її не можна розв'язати виключно на метатеоретичному рівні, для цього потрібен вихід у світ суспільної практики, в простір соціального буття людини.

Подальшим етапом наукової роботи В.С. Пазенка стало з'ясування специфіки соціального — того, що безпосередньо забезпечує людині її існування, самореалізацію як суспільної істоти, — та суспільного, яке опосередковано впливає на людину. Віктор Сергійович визначив сутність «соціальної культури»; обґрунтував ідею пріоритету гуманістичних цінностей, «людиновимірних» параметрів удосконалення суспільства. У його публікаціях, присвячених проблемі стосунків політики і моралі, наголо-

шено на тому, що головною цінністю свободи є можливість людини впливати на прийняття всіх рішень, що її стосуються, і бути вільною у вирішенні власних проблем.

Осмилення філософських аспектів сучасної політики посідає чільне місце в науковому доробку В.С. Пазенка. Він простежує діалектику політики і моралі як двох нормативно-ціннісних систем регулювання життя соціуму, що у своєму взаємозв'язку утворюють системну цілісність, узгоджують доцільність політичних інтересів з етичними вимогами.

Привертають велику увагу роботи Віктора Сергійовича з вивчення феномену суспільної кризи, її явних і латентних загроз, можливостей їх подолання або мінімізації. Він активно досліджує процеси трансформації духовного, культурного, морального життя, які супроводжують становлення України як суверенної, соціальної, демократичної держави.

Залучення «української проблематики» в загальноцивілізаційний контекст, що В.С. Пазенок активно здійснює в своїх публікаціях останнього десятиліття, зумовило формування і введення в науковий обіг нових концептів: «плинне суспільство», «аномалії як новітні ціннісні норми», «інше» та «інакше» тощо. Теоретичне розроблення концепту етноетики мало велике значення для формування сучасної антикризової і комунікативної культури міжетнічних, крос-національних відносин.

Він бере активну участь у підготовці Концепції розвитку гуманітарної сфери України — складової Державної соціогуманітарної програми; програми «Інтелектуальний потенціал суспільства і його використання для розбудови незалежної України»; програми розвитку туризму в Україні та ін. Під керівництвом Віктора Сергійовича науковці КУТЕП розробляють теоретичні основи науки про туризм як важливий суспільний інститут і досліджують соціально-культурне значення феномену подорожей.

В.С. Пазенок — автор 350 наукових праць, серед яких 9 індивідуальних монографій. Він — член редколегій багатьох фахових журналів, енциклопедичних видань; науковий керівник

і консультант 5 докторських та 25 кандидатських дисертацій.

Упродовж тривалого часу Віктор Сергійович брав активну участь у діяльності Товариства «Знання» України та Міжнародної етичної асоціації «Етос». Його обрано до складу правлінь цих організацій. В.С. Пазенок — академік-секретар Української академії політичних наук, член Спілки журналістів України та Українського філософського товариства, президент Української етичної та гуманістичної асоціації. У різні роки він входив до складу Ради із зарубіжних ідеологічних течій при Президії АН СРСР, Комісії з питань біо-

етики при Кабінеті Міністрів України, ВАК України.

Визнанням вагомих здобутків В.С. Пазенка у розвитку філософської думки та плідної праці на педагогічній і просвітницькій ниві стало присвоєння йому почесного звання «Заслужений діяч науки і техніки України», нагородження багатьма медалями і нагрудними знаками, численними почесними грамотами.

Наукова спільнота, колеги, учні і друзі сердечно вітають Віктора Сергійовича з ювілеєм і зичать йому міцного здоров'я, наснаги, радості від кожного дня і підкорення нових наукових вершин.